

АНОТАЦІЯ

Юзик М. А. Формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкової школи в освітньому процесі педагогічних закладів фахової передвищої освіти України. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)». Національний університет біоресурсів і природокористування України, Міністерство освіти і науки України; Київ, 2022. Хмельницький національний університет, Міністерство освіти і науки України; Хмельницький, 2022.

У дисертації порушено проблему формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкової школи в освітньому процесі педагогічних закладів фахової передвищої освіти України.

У Концепції загальної середньої освіти зроблено акцент на необхідності розв'язання актуальних проблем у підготовці вчителя, зокрема усвідомлення ним соціальної відповідальності, постійного особистісного і професійного зростання, формування умінь досягати нових педагогічних цілей шляхом свідомого пізнання та осмисленого збереження цінностей суспільства. Відповідно це вимагає змін у підготовці вчителя початкових класів, оскільки саме він покликаний закладати основи особистісного розвитку.

Реалії у сучасній освіті спонукають до пошуку різноманітних підходів у професійній підготовці майбутніх учителів, яким і доведеться впроваджувати нові методи навчання і виховання дітей з урахуванням соціальних та культурних змін, які відбуваються в державі. У контексті зазначеного вище зауважимо, що ключовою умовою забезпечення якісної підготовки вчителя розглядаємо формування його фахових компетентностей. Вимоги модернізованої початкової школи передбачають підготовку компетентного вчителя початкової школи, який був би спроможний успішно реалізувати Державний стандарт початкової освіти у руслі принципів гуманізації, дитиноцентризму, особистісно орієнтованого підходу тощо. Сучасна професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів спрямована на формування його фахових компетентностей, які забезпечують готовність до теоретичного осмислення сутності освітньо-виховного процесу загальноосвітньої школи, до формування пізнавальних інтересів молодших школярів. Вважаємо, що саме високий рівень сформованості фахових компетентностей учителів початкової школи сприятиме ефективності професійної діяльності.

Зокрема у Законі України «Про освіту» (2017) окремою статтею (ст.16) визначено важливість фахової передвищої освіти, яка спрямована на формування та розвиток освітньої кваліфікації та є підтвердженням здатності

особи (випускника) до виконання типових спеціалізованих завдань у певній галузі професійної діяльності, пов'язаних з виконанням виробничих завдань підвищеної складності та /або здійсненням обмежених управлінських функцій. Закон України «Про фахову передвищу освіту» (2019) вказує на те, що освітній процес у сфері фахової передвищої спрямований на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які здобувають освіту, а також на формування гармонійно розвиненої особистості (ст.45). Відмітимо, що компетентності та результати навчання здобувачів освіти, визначені Стандартом фахової передвищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта (2021) відповідають вимогам Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (2020). У перелічених вище нормативних освітянських документах вказується на важливості формування фахових компетентностей у професійній підготовці здобувачів освіти.

У науковій праці проаналізовано, теоретично узагальнено та всебічно обґрунтовано актуальні наукові підходи щодо особливостей формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкової школи; схарактеризовано їхні структурні компоненти, описано причинно-наслідкові залежності між ними. Розроблено та науково доведено ефективність низки педагогічних умов, схарактеризовано модель процесу формування фахових компетентностей у загальній структурі освітнього процесу сучасних педагогічних закладів фахової передвищої освіти, зміст і методику аудиторної та позааудиторної діяльності з майбутніми вчителями початкової школи в процесі їхньої професійної підготовки. Розкрито сутність понять «фахові компетентності», «фахові компетентності майбутніх учителів початкової школи», «формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкової школи», «освітнє середовище педагогічних закладів фахової передвищої освіти».

Доведено, що фахова компетентність майбутнього вчителя початкової школи – це динамічна категорія, що спонукає особистість до розвитку та передбачає здатність вирішувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності, інтегрує у собі мотиви, ціннісні орієнтації; знання теоретичних положень і методів педагогіки, психології, методик навчання; вміння організувати освітній процес учнів початкової школи шляхом формування в них ключових компетентностей та світогляду з урахуванням як загальнолюдських цінностей, так і національної культури.

Виокремлено основні структурні компоненти складової майбутніх учителів початкової школи (мотиваційно-ціннісний, когнітивний та

діяльнісний) та визначено зміст кожного з них. Мотиваційно-ціннісний компонент визначає усвідомлення ціннісних аспектів майбутньої фахової діяльності, значущості професійного розвитку та саморозвитку, ставлення до процесу постійного вдосконалення фахових компетентностей, а також спрямованість та наміри самовдосконалення у професійній діяльності; врахування мотивів і професійних інтересів, чинників професійного розвитку та стимулювання, ставлення до самоосвіти й саморозвитку.

Когнітивний компонент розглядається нами як система знань щодо професійної діяльності в умовах Нової української школи (далі – НУШ). Теоретичні знання покликані виконувати пояснювально-прогностичні та конструктивні функції, що спонукають особистість до трансформації опанованих знань у безпосередню практичну діяльність – основу майбутньої професії. У зв'язку з цим когнітивний компонент активно інтегрується з діяльнісним як провідним показником результативності фахової підготовки.

Діяльнісний компонент передбачає практичне застосування (передусім під час педагогічної практики) предметних знань, умінь і навичок із низки фахових дисциплін, а також авторського спецкурсу.

Опираючись на результати досліджень українських та зарубіжних учених щодо покомпонентної структури фахових компетентностей майбутніх учителів початкової школи, визначено критерії оцінювання рівня їхньої сформованості: мотиваційно-ціннісний, когнітивний та діяльнісний. Диференційовано рівні у чотирьох вимірах (високий, достатній, середній, низький) та показники їхньої сформованості у процесі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в освітньому процесі педагогічних закладів фахової передвищої освіти України.

Визначено й обґрунтовано педагогічні умови формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкової школи, зокрема:

- формування позитивної мотивації до опанування фаховими компетентностями у процесі професійної підготовки;
- оновлення змісту фахової підготовки вчителів початкової школи шляхом введення спецкурсу «Фахові компетентності майбутніх учителів початкової школи до роботи в умовах Нової української школи у педагогічних коледжах України»;
- удосконалення практичної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Методологічною основою для забезпечення формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкової школи слугують такі наукові підходи, зокрема:

– аксіологічний підхід в організації та реалізації освітнього процесу в педагогічних закладах фахової передвищої освіти виокремили як основу для формування особистісних ціннісних орієнтацій майбутніх учителів початкової школи.

– особистісно орієнтований підхід цілепокладали на стимулюванні саморозвитку майбутніх учителів початкової школи, створення оптимальних умов для самореалізації в різних видах аудиторної та позааудиторної діяльності, внаслідок чого означений процес орієнтували на інтереси, особистісні орієнтації та здібності майбутніх учителів.

– системний підхід спрямували на забезпечення єдності, взаємообумовленості та взаємодоповнення мети, завдання і педагогічних технологій формування фахових компетентностей майбутніх учителів у педагогічних закладах фахової передвищої освіти.

– діяльнісний підхід актуалізували в різних видах міжособистісної взаємодії всіх учасників процесу формування фахових компетентностей майбутніх учителів, особливу увагу зосереджували на впровадженні різних організаційних форм у реалізації змісту означеної складової професійної підготовки в педагогічних закладах фахової передвищої освіти.

– компетентнісний підхід спрямували не лише на логічну цілісність знань, умінь і навичок майбутніх учителів, якими вони опановували під час аудиторних та позааудиторних занять, а й реалізували під час проходження різних видів педагогічної практики, участі у діяльності поза навчанням (гуртки, студії, конкурси тощо), які застосовували на максимальну активність і самореалізацію.

Розроблено й схарактеризовано модель, яку представлено як цілісну систему взаємодіяльних і взаємообумовлених складових, що забезпечують досягнення оптимальної ефективності у розв'язанні визначених завдань і реалізації мети дослідження. Модель містить чітко окреслені методологічні підходи (аксіологічний, особистісно орієнтований, системний, діяльнісний, компетентнісний), компоненти процесу формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкової школи, увиразнено чинники їх забезпечення й ефективності. У моделі також представлено педагогічні умови (формування позитивної мотивації до опанування фаховими компетентностями у процесі професійної підготовки; оновлення змісту фахової підготовки вчителів початкової школи шляхом уведення спецкурсу «Фахові компетентності майбутніх учителів початкової школи до роботи в умовах Нової української школи у педагогічних коледжах України»; удосконалення практичної підготовки майбутніх учителів початкової школи), компоненти,

критерії й рівні сформованості фахових компетентностей майбутніх учителів початкової школи (когнітивний, мотиваційно-ціннісний, діяльнісний).

Удосконалено змістово-методичне забезпечення процесу формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкової школи у закладах фахової передвищої освіти (навчальна програма, конспекти лекцій, тестові завдання, тематичні завдання і ситуації із спецкурсу «Фахові компетентності майбутніх учителів початкової школи до роботи в умовах Нової української школи у педагогічних коледжах України») та діагностичний інструментарій для визначення рівнів сформованості фахових компетентностей майбутніх учителів початкової школи.

Отримані результати представленого дослідження дозволяють констатувати, що розроблені та експериментально апробовані педагогічні умови формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкової школи в закладах педагогічної освіти є ефективними та доцільними для впровадження в реальний освітній процес педагогічних закладів освіти. Майбутні вчителі, охоплені експериментальною програмою, засвідчили позитивну динаміку рівнів сформованості виокремлених компонентів фахових компетентностей майбутніх учителів початкової школи. Достовірність показників рівнів сформованості фахових компетентностей студентів експериментальної (ЕГ) і контрольної (КГ) груп свідчать про ефективність їхнього формування, підтвердженого за допомогою статистичного методу дослідження (критерію Пірсона χ^2 , критерію Фішера φ^* та критерію кореляції (за Пірсоном)).

Результати кількісного та якісного аналізу отриманих даних свідчать про ефективність визначених та обґрунтованих педагогічних умов формування фахових компетентностей майбутніх учителів початкової школи в педагогічних закладах фахової передвищої освіти. Зважаючи на це, поставлені нами у дослідженні завдання виконано, а мету – досягнуто.

Ключові слова: професійна підготовка, фахові компетентності майбутніх учителів початкової школи, освітнє середовище, Нова українська школа, педагогічні заклади фахової передвищої освіти, педагогічні умови, критерії.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Юзик, М. А. (2017). Сутність та структура поняття «компетентнісний підхід» у контексті підготовки вчителя початкової школи. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка. Психологія. Філософія*, 277, 308–313.

2. Yuzyk, O., Mazaikina, I., Bilanych, H., & Yuzyk, M. (2019). Quality of higher education in Ukraine and Poland: comparative aspects. *Comparative professional pedagogy*. (Т. 9), 1, 66–75. Doi: [HTTPS://DOI.ORG/10.2478/RPP-2019-0008](https://doi.org/10.2478/RPP-2019-0008).

3. Юзик, М. А. (2018). Використання інформаційних технологій у професійній підготовці вчителя початкової школи. *Молодь і ринок*, 12 (167), 166–171.

4. Максимчук, Б. А., Браніцька, Т. Р., Демченко, І. І., Жаровська, О. П., Семко, М. І., Філоненко, Л. В., Юзик, М. А., & Максимчук, І. А. (2020). Педагогічна робота вчителя початкової школи оздоровчого спрямування. О. В. Тимошенко (Ред.), *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*, 1 (121), 63–70.

5. Юзик, М. А. (2018). Розвиток початкової освіти в умовах Нової української школи. *Гуманітарний вісник Державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди»*. Серія: Педагогіка. Психологія. Філософія, 27, 230–239.

6. Юзик, М. А. (2019). Розвиток педагогічної майстерності учителів початкової школи у процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти України та Словаччини. *Нова педагогічна думка*, 4 (100), 19–25.

Статті у наукових зарубіжних періодичних виданнях

7. Yuzyk, M. A., Pletenytska, L. S., & Shelever, V. V. (2019). Features of teaching students of the first cycle of primary education using the worlds digital resources. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach (Poland)*, 11, 65–72.

8. Yuzyk, M., Vysochan, L. M., & Saienko, Yu. O. (2020). Preparation of future primary school teachers for work in the digital educational space of Ukraine. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach (Poland)*, 12, 47–58.

Публікації, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

9. Юзик, М. А. (2017). Особливості формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів. *Формування сучасного освітнього простору: переваги, ризики, механізми реалізації*, матеріали Міжнародної науково-практичної конференції в Тбілісі (Грузія). С. 180-181.

10. Юзик, М. А., & Біланич, Г. П. (2018). Особливості професійної підготовки сучасного вчителя: формування ключових компетентностей, *Цілі сталого розвитку третього тисячоліття: виклики для університетів наук про життя*, матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Т. 4). Київ: Національний університет біоресурсів і природокористування України. С. 368-369.

11. Юзик, М. А. (2018). Компетентнісний підхід та педагогіка щастя А. С. Макаренка: гуманістичні контексти, *Педагогічна спадщина А. С. Макаренка: історія та сучасність*, матеріали Науково-практичної студентсько-учнівської конференції. Київ: Національний університет біоресурсів і природокористування України. С. 50-51.

12. Біланич Г.П., Юзик, М. А. (2018). Реалізація дидактичних ідей Г. Ващенко в сучасній Новій українській школі, *Григорій Ващенко як один з фундаторів української національної школи й освіти*, матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Умань: ВПЦ «Візаві». С. 10-13.

13. Юзик, М. А. (2018). Особливості підготовки вчителя початкової школи в університеті імені Я. А. Коменського, *Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики*, матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Київ: Національний університет біоресурсів і природокористування України. С. 161-163.

14. Біланич, Г. П., & Юзик М. А. (2019). Впровадження ідей В. О. Сухомлинського у підготовку працівників культури та мистецтва, вчителів початкових класів у закладах вищої освіти України, *Василь Сухомлинського у діалозі з сучасністю: методична спадщина педагога в контексті ідей Нової української школи*, матеріали XXVI Всеукраїнських педагогічних читань. Рівне: Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. 68-70.

15. Біланич, Г. П., & Юзик, М. А. (2019). Формування ключових компетентностей майбутніх вчителів початкової школи у Словаччині, *Нова українська школа: реалії, досвід, перспективи розвитку*, матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції. Умань: Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж імені Т. Г. Шевченка. С. 301-303.

16. Bilanych, H., Yuzyk, O., & Yuzyk, M. (2020). Partnership strategy for distance learning strategy for distance learning in Ukraine and the republic of Poland during the Covid-19 pandemic, *Україна-Польща: стратегічне партнерство в системі геополітичних координат*, матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Київ. С.124-126.

17. Юзик, М. (2020). Вплив вчительської вимови під час навчання англійської мови у початковій школі, *Українська національна школа: історія, традиції, новаторство*, матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції. Умань: Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж імені Т. Г. Шевченка. С. 261-263.

18. Юзик, М. А. (2021). Актуальність ідей Софії Русової щодо навчання української мови і математики у початковій школі, *Педагогічна спадщина Софії Русової та сучасні проблеми реформування національної освіти в Україні (з*

нагоди 165-ї річниці від дня народження видатної просвітельки, матеріали V Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції. Умань: Візаві. С. 415-417

Опубліковані праці, які додатково відображають результати дослідження

19. Юзык, М. А. (2021). Авторська програма спецкурсу «Фахові компетентності майбутніх учителів початкової школи до роботи в умовах НУШ у педагогічних коледжах України». Черкаси: ФОП Нечитайло О. Ф.

20. Юзык, М. А. (2017). Тенденції розвитку системи підготовки майбутніх учителів початкової школи в умовах реформування освіти. *Молодий вчений. Серія: Педагогічні науки*, 8 (48), 314–318.

21. Yuzyk, O., & Yuzyk, M. (2019). Peculiarities of continuing education of teacher of informatics in Ukraine and Poland. Contemporary innovative and information technologies of social development: educational and legal aspects (p. 444–451). Katowice: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach, (Poland).

22. Yuzyk, M., Yuzyk, O., & Zdanevych, L. (2020). Organization of control in higher education institutions for quality formation of professional competences in future teachers and preschool teachers in the European countries. Organization and management in the services' sphere on selected examples :monograph (p. 248–259). Academy of Management and Administration in Opole (Poland).

23. Severini, E., Kostrub, D., & Yuzyk, M. (2019). Educational practice of students of faculties of education in Ukraine and Slovakia. Współczesne konteksty edukacji dorosłych (p. 187–205). Siedlce: Instytut kultury regionalnej i badań literackich im. Franciszka Karpińskiego (Poland).

ABSTRACT

Yuzyk M. A. Formation of professional competencies of future primary school teachers in the educational process of pedagogical institutions of professional higher education of Ukraine. Qualifying scientific work on the rights of the manuscript. The dissertation on competition of a scientific degree of the doctor of philosophy on a specialty 015 «Professional education (by specializations)». National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Kyiv, 2022. Khmelnytsky National University. Khmelnytsky, 2022.

The dissertation raises the problem of formation of professional competencies of future primary school teachers in the educational process of pedagogical institutions of professional higher education of Ukraine.

The Concept of General Secondary Education emphasizes the need to solve pressing problems in teacher training, including awareness of social responsibility, continuous personal and professional growth, the formation of skills to achieve new pedagogical goals through conscious cognition and meaningful preservation of society's values. Accordingly, this requires changes in the training of primary school teachers, because he is called to lay the foundations of personal development.

The realities of modern education encourage the search for different approaches in the training of future teachers, who will have to introduce new methods of teaching and educating children, taking into account the social and cultural changes taking place in the country. In the context of the above, we note that the key condition for ensuring quality teacher training is the formation of his professional competencies. The requirements of the modernized primary school include the training of a competent primary school teacher who would be able to successfully implement the State Standard of Primary Education in line with the principles of humanization, child-centeredness, personality-oriented approach and more. Modern professional and pedagogical training of primary school teachers is aimed at forming his professional competencies, which provide readiness for theoretical understanding of the essence of the educational process of secondary school, to the formation of cognitive interests of younger students. We believe that the high level of professional competencies of primary school teachers will contribute to the effectiveness of professional activities.

In particular, the Law of Ukraine "On Education" (2017) a separate article (Article 16) defines the importance of professional higher education, which aims to form and develop educational qualifications and is a confirmation of the ability of a person (graduate) to perform typical specialized tasks in a particular field, related to the performance of production tasks of increased complexity and / or the implementation of limited management functions. The Law of Ukraine "On Professional Higher Education" (2019) indicates that the educational process in the field of professional higher education is aimed at the transfer, acquisition, increase and use of knowledge, skills and other competencies of students, as well as the formation of harmoniously developed personality (Article 45). It should be noted that the competencies and learning outcomes of students defined by the Standard of Professional Higher Education in specialty 013 Primary Education (2021) meet the requirements of the Professional Standard for Professions "Primary School Teacher", "General Secondary School Teacher", "Primary School Teacher" education (with a diploma of junior specialist) "(2020). The above normative educational documents indicate the importance of forming professional competencies in the training of students.

In the scientific work the current scientific approaches to the peculiarities of the formation of professional competencies of future primary school teachers are

analyzed, theoretically generalized and comprehensively substantiated; their structural components are characterized, the causal relationships between them are described. The effectiveness of a number of pedagogical conditions has been developed and scientifically proved, the model of the process of formation of professional competencies in the general structure of the educational process of modern pedagogical institutions of professional higher education, the content and methods of classroom and extracurricular activities with future primary school teachers in their training are highlighted. The essence of the concepts "professional competencies", "professional competencies of future primary school teachers", "formation of professional competencies of future primary school teachers", "educational environment of pedagogical institutions of professional higher education" is revealed.

It is proved that the professional competence of the future primary school teacher is a dynamic category that encourages the individual to develop and provides the ability to solve complex specialized problems and practical problems in professional and pedagogical activities, integrates motives, values; knowledge of theoretical principles and methods of pedagogy, psychology, teaching methods; the ability to organize the educational process of primary school students by forming in them key competencies and worldview, taking into account both universal values and national culture.

The main structural components of future primary school teachers (motivational-value, cognitive and activity) are identified and the content of each of them is determined. Motivational and value component determines the awareness of value aspects of future professional activity, the importance of professional development and self-development, attitude to the process of continuous improvement of professional competencies, as well as the direction and intentions of self-improvement in professional activities; taking into account motives and professional interests, factors of professional development and stimulation, attitude to self-education and self-development.

The cognitive component is considered by us as a system of knowledge about professional activity in the New Ukrainian school (hereinafter - NUS). Theoretical knowledge is designed to perform explanatory-prognostic and constructive functions that motivate the individual to transform the acquired knowledge into direct practical activities - the basis of the future profession. In this regard, the cognitive component is actively integrated with the activity as a leading indicator of the effectiveness of professional training.

The activity component involves the practical application (especially during pedagogical practice) of subject knowledge, skills and abilities in a number of professional disciplines, as well as the author's special course.

Based on the results of research of Ukrainian and foreign scientists on the component structure of professional competencies of future primary school teachers, the criteria for assessing the level of their formation are determined: motivational-value, cognitive and activity. Levels in four dimensions (high, sufficient, average, low) and indicators of their formation in the process of professional training of future primary school teachers in the educational process of pedagogical institutions of professional higher education in Ukraine are differentiated.

A number of pedagogical conditions for the formation of professional competencies of future primary school teachers have been identified and substantiated, in particular:

- formation of positive motivation to master professional competencies in the process of professional training;

- updating the content of professional training of primary school teachers by introducing a special course "Professional competencies of future primary school teachers to work in the New Ukrainian school in pedagogical colleges of Ukraine";

- improving the practical training of future primary school teachers.

As a methodological basis for ensuring the formation of professional competencies of future primary school teachers, we have provided a number of scientific approaches at all stages of the study, in particular:

- axiological approach in the organization and implementation of the educational process in pedagogical institutions of professional higher education was identified as a basis for the formation of personal value orientations of future primary school teachers.

- personality-oriented approach aimed at stimulating self-development of future primary school teachers, creating optimal conditions for self-realization in various types of classroom and extracurricular activities, as a result of which this process focused on interests, personal orientations and abilities of future teachers.

- a systematic approach aimed at ensuring the unity, interdependence and complementarity of goals, objectives and pedagogical technologies for the formation of professional competencies of future teachers in pedagogical institutions of professional higher education.

- activity approach was actualized in various types of interpersonal interaction of all participants in the process of formation of professional competencies of future teachers, special attention was paid to the introduction of various organizational forms in implementing the content of this component of professional training in pedagogical institutions of higher education.

- competence approach was aimed not only at the logical integrity of knowledge, skills and abilities of future teachers, which they mastered during classroom and extracurricular activities, but also implemented during various types of

pedagogical practice, participation in extracurricular activities (clubs, studios, competitions, etc.), which were used for maximum activity and self-realization.

A model has been developed and characterized, which is presented as a holistic system of interactive and interdependent components that ensure the achievement of optimal efficiency in solving certain tasks and achieving the objectives of the study. The model contains clearly defined methodological approaches (axiological, personality-oriented, systemic, activity, competence), components of the process of forming professional competencies of future primary school teachers, highlights the factors of their provision and effectiveness. The model also presents pedagogical conditions (formation of positive motivation to master professional competencies in the process of professional training; updating the content of professional training of primary school teachers by introducing a special course "Professional competencies of future primary school teachers to work in the New Ukrainian school in pedagogical colleges of Ukraine"; improvement practical training of future primary school teachers), components, criteria and levels of formation of professional competencies of future primary school teachers (cognitive, motivational-value, activity).

The content and methodological support of the process of formation of professional competencies of future primary school teachers in institutions of professional higher education (curriculum, lecture notes, test tasks, thematic tasks and situations from the special course "Professional competencies of future primary school teachers to work in the New Ukrainian school in pedagogical colleges of Ukraine ") and diagnostic tools to determine the levels of professional competencies of future primary school teachers are developed.

The obtained results of the presented research allow to state that the developed and experimentally tested pedagogical conditions for the formation of professional competencies of future primary school teachers in pedagogical education institutions are effective and appropriate for implementation in the real educational process of pedagogical educational institutions. The future teachers covered by the experimental program showed a positive dynamics of the levels of formation of the selected components of the professional competencies of future primary school teachers. The reliability of indicators of the levels of professional competencies of students of experimental (EG) and control (CG) groups indicate the effectiveness of their formation, confirmed by statistical research (we have chosen Pearson's criterion χ^2 , Fisher's criterion φ^* and correlation criterion (according to Pearson)).

The results of quantitative and qualitative analysis of the obtained data indicate the effectiveness of defined and justified pedagogical conditions for the formation of professional competencies of future primary school teachers in pedagogical institutions of professional higher education. In view of this, the tasks set by us in the study have been fulfilled, and the goal has been achieved.

Key words: professional training, professional competencies of future primary school teachers, educational environment, New Ukrainian school, pedagogical institutions of professional higher education, pedagogical conditions, criteria.

LIST OF PUBLISHED PAPERS ON THE TOPIC OF THE DISSERTATION

Articles in scientific professional publications of Ukraine

1. Yuzyk, M. A. (2017). The essence and structure of the concept of «competence approach» in the context of primary school teacher training. *Scientific Bulletin of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Series: Pedagogy. Psychology. Philosophy*, 277, 308–313.

2. Yuzyk, O., Mazaikina, I., Bilanych, H., & **Yuzyk, M.** (2019). Quality of higher education in Ukraine and Poland: comparative aspects. *Comparative professional pedagogy*. (Vol. 9), 1, 66–75. Doi: [HTTPS://DOI.ORG/10.2478/RPP-2019-0008](https://doi.org/10.2478/RPP-2019-0008).

3. Yuzyk, M. A. (2018). The use of information technology in the training of primary school teachers. *Youth and the Market*, 12 (167), 166–171.

4. Maksimchuk, B. A., Branitskaya, T. R., Demchenko, I. I., Zharovskaya, O. P., Semko, M. I., Filonenko, L. V., **Yuzyk, M. A.**, & Maksimchuk, I. A. (2020). Pedagogical work of a primary school teacher in health. O.V. Tymoshenko (Ed.), *Scientific Journal of the National Pedagogical University named after M.P. Drahomanov. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*, 1 (121), 63–70.

5. Yuzyk, M. A. (2018). Development of primary education in the New Ukrainian school. *Humanitarian Bulletin of the State Higher Educational Institution «Pereyaslav-Khmelnytsky State Pedagogical University named after G.S. Skovoroda»*. Series: Pedagogy. Psychology. Philosophy, 27, 230–239.

6. Yuzyk, M. A. (2019). Development of pedagogical skills of primary school teachers in the process of professional training in higher education institutions of Ukraine and Slovakia. *New Pedagogical Thought*, 4 (100), 19–25.

Articles in scientific foreign periodicals

7. **Yuzyk, M. A.**, Pletenytska, L. S., & Shelever, V. V. (2019). Features of teaching students of the first cycle of primary education using the worlds digital resources. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach (Poland)*, 11, 65–72.

8. **Yuzyk, M.**, Vysochan, L. M., & Saienko, Yu. O. (2020). Preparation of future primary school teachers for work in the digital educational space of Ukraine. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach (Poland)*, 12, 47–58.

Publications certifying the approbation of the dissertation materials

9. Yuzyk, M. A. (2017). Peculiarities of formation of professional competence of future primary school teachers, Formation of modern educational space: advantages, risks, implementation mechanisms, materials of the International scientific-practical conference in Tbilisi (Georgia).

10. **Yuzyk, M. A.**, & Bilanych, G. P. (2018). Peculiarities of professional training of a modern teacher: formation of key competencies, Goals of sustainable development of the third millennium: challenges for universities of life sciences, materials of the International scientific-practical conference (Vol. 4). Kyiv: National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine.

11. Yuzyk, M. A. (2018). Competence approach and pedagogy of happiness of A.S. Makarenko: humanistic contexts, Pedagogical heritage of A.S. Makarenko: history and modernity, materials of the Scientific-practical student-student conference. Kyiv: National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine.

12. Bilanych, G.P., Yuzyk, M. A. (2018). Realization of G. Vashchenko's didactic ideas in the modern New Ukrainian school, Hryhoriy Vashchenko as one of the founders of the Ukrainian national school and education, materials of the All-Ukrainian scientific-practical conference. Uman: Vizavi.

13. Yuzyk, M. A. (2018). Peculiarities of Primary School Teacher Training at Comenius University, Quality of Higher Education: Ukrainian National System and European Practices, Proceedings of the International Scientific and Practical Conference. Kyiv: National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine.

14. Bilanich, G.P, & **Yuzyk M.A.** (2019). Introduction of V.O. Sukhomlinsky's ideas in training of culture and art workers, primary school teachers in higher education institutions of Ukraine, Vasyl Sukhomlynsky in dialogue with modernity: methodical heritage of a teacher in the context of ideas of New Ukrainian school, materials of XXVI All-Ukrainian pedagogical readings. Rivne: Rivne Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education.

15. Bilanich, G. P., & **Yuzyk, M. A** (2019). Formation of key competencies of future primary school teachers in Slovakia, New Ukrainian school: realities, experience, development prospects, materials of the III All-Ukrainian scientific-practical conference. Uman: Uman Humanitarian and Pedagogical Vocational College named after Taras Shevchenko.

16. Bilanych, H., Yuzyk, O., & **Yuzyk, M.** (2020). Partnership strategy for distance learning strategy for distance learning in Ukraine and the republic of Poland during the Covid-19 pandemic, Ukraine-Poland: strategic partnership in the system of geopolitical coordinates, materials of the II International scientific-practical Internet conference. Kiev.

17. Yuzyk, M. (2020). Influence of teacher's pronunciation during English language teaching in primary school, Ukrainian National School: history, traditions, innovation, materials of the IV All-Ukrainian scientific-practical online conference. Uman: Uman Humanitarian and Pedagogical Vocational College named after Taras Shevchenko.

18. Yuzyk, M. A. (2021). The relevance of Sofia Rusova's ideas on teaching Ukrainian language and mathematics in primary school, Sofia Rusova's pedagogical heritage and modern problems of reforming national education in Ukraine (on the occasion of the 165th anniversary of the outstanding educator, materials of the V All-Ukrainian scientific-practical online conference. Uman: Vizavi.

Published works that further reflect the results of the study

19. Yuzyk, M. A. (2021). The special course "Professional competencies of future primary school teachers to work in the New Ukrainian school in pedagogical colleges of Ukraine: a special course program». Cherkasy: individual entrepreneur Nechitaylo O.F.

20. Yuzyk, M. A. (2017). Trends in the development of the system of training future primary school teachers in the context of education reform. A young scientist. Series: Pedagogical Sciences, 8 (48), 314–318.

21. Yuzyk, O., & Yuzyk, M. (2019). Peculiarities of continuing education of teacher of informatics in Ukraine and Poland. Contemporary innovative and information technologies of social development: educational and legal aspects (p. 444–451). Katowice: Wydawnictwo Wyzszej Szkoty Technicznej w Katowicach (Poland).

22. Yuzyk, M., Yuzyk, O., & Zdanevych, L. (2020). Organization of control in higher education institutions for quality formation of professional competences in future teachers and preschool teachers in the European countries. Organization and management in the services' sphere on selected examples :monograph (p. 248–259). Academy of Management and Administration in Opole (Poland).

23. Severini, E., Kostrub, D., & Yuzyk, M. (2019). Educational practice of students of faculties of education in Ukraine and Slovakia. Współczesne konteksty edukacji dorosłych (p. 187–205). Siedlce: Instytut kultury regionalnej i badań literackich im. Franciszka Karpińskiego. (Poland)